Nr. 2 winter 2015

De Dirigent

Ivan Meylemans houdt ook van Bernstein

Erik Janssen: ‘inhuren vertekent het beeld’

Klein Repertorium exit, wat nu?

De Dirigent is een uitgave van de Bond van Orkestdirigenten en Instructeurs

De Ondernemer

Ik vertrek

Waarom zijn sommige dirigenten in het buitenland gaan werken? Nederland heeft zo veel blaasorkesten, dat het voor dirigenten een walhalla is. Waarom gaan sommige dirgenten dan naar het buitenland? In dit artikel geven drie van hen antwoord op die vraag en vertellen ze over hun verwachtingen en resultaten. Ze geven bovendien tips voor wie er ook over denkt in een ander land te gaan dirigeren.

Door Hieke van Hoogdalem

We spreken met Henrie Adams die sinds 1989 in Spanje werkt. Ook Bram Sniekers, in hetzelfde land sinds 2007, en Bert Langeler doen hun verhaal. Langeler woont en werkt sinds 2008 in Estland, al was hij eerst van plan ook naar Spanje te gaan.

Toeval

Alle drie de heren zijn min of meer toevallig in hun nieuwe thuisland terechtgekomen.

Henrie Adams

Henrie Adams - van oorsprong hoboïst - deed in 1988 mee aan twee concoursachtige cursussen voor dirigenten. Eén in Hilversum en één in Valencia. In Nederland haalde hij de finale niet. In Spanje had hij vlak daarna meer geluk: hij kwam in de finale en kreeg een uitnodiging voor een gastdirectie bij La Artística in Buñol, een orkest dat uit beroepsmusici en zeer goede amateurs bestaat. (In 2001 won Adams met hen de hoogste internationale prijs bij de concertafdeling van het Wereldmuziekconcours in Kerkrade.) Toen hij nog maar net begonnen was in 1989, kreeg hij al een jaarcontract aangeboden. “Ik was 27 en dirigeerde in Nederland drie harmonieorkesten en kamerorkest Sinfonietta Maastricht. Ik dacht: het leven is hier leuk, het muzikale niveau is erg hoog. Ik neem een sabbatical en dirigeer een jaar in Spanje; daarna kom ik terug naar Nederland. En nu zit ik hier al weer ruim 26 jaar.” Inmiddels heeft hij over de hele wereld gedirigeerd, zowel vast als als gastdirigent, zowel amateur- als professionele orkesten, zowel jeugd als volwassenen.

Bram Sniekers komt net als Adams uit Thorn, maar begon als trompettist. Adams wees Sniekers op een vacature bij Banda de Lalín (beroepsmusici, muziekstudenten en amateurmuzikanten met hoog niveau), waardoor ook Sniekers nu in Spanje zetelt. Hij raakte geïnteresseerd in Spanje toen hij in drie opeenvolgende jaren met drie verschillende orkesten als trompettist in Valencia speelde. Sniekeres was onder de indruk van het niveau en van het land, de cultuur, de taal. “De orkesten zijn hier zo goed, doordat docenten vaak meespelen met hun muziekschoolleerlingen. Bovendien zitten er ook vaak hoofdvakstudenten in; los van de andere leden zoals de bakker en de slager uit het dorp. Verder beginnen kinderen jonger aan een degelijke muziekopleiding die zo’n acht uur per week kost naast het gewone

Bram Sniekers

schoolleven.” Als gastdirigent leidde Sniekers het afgelopen jaar het Gran Canaria Wind Orchestra, de Banda Municipal van La Coruña en onlangs het symfonieorkest uit Santiago de Compostela: Real Filharmonía de Galicia, het orkest waar hij ook regelmatig als trompettist in meespeelt. Sinds vorig jaar is Sniekers dirigent en artistiek leider van Galicia Brass, een professioneel koperensemble.

Bert Langeler is intussen wereldberoemd geworden in Estland. “Na 25 jaar werken in de Nederlandse blaasmuziek wilde ik weten hoe andere culturen musiceren en wat ik daaraan kon toevoegen. Ik dacht in de jaren ’90 mee over oplossingen over hoe de afbraak van het Nederlandse muziekonderwijs kon worden opgevangen, maar dat ging vooral over financiële oplossingen; niet over pedagogiek. Muziek kent geen grenzen en ik zocht een nieuwe uitdaging.” In 2004 wilde hij daarom naar Spanje, maar dat plan belandde in de koelkast vanwege de crisis. Door te reizen kwam Langeler op plaatsen waar nog “muzikaal ontwikkelingswerk” nodig was, zoals hij het noemt. Estland was zo’n plek; hij kreeg er in 2008 een baan aangeboden in Vijandi. Zijn taak: de blaasmuziek nieuw leven inblazen. “Er waren in de tijd van de Sovjet Unie veel bedrijfsorkesten, maar die waren er niet meer nadat Estland zelfstandig was geworden. De orkesten díe er waren, speelden feest- of begrafenismuziek; vaak folkloristisch. Ze wilden ook wel eens wat anders, maar daar was geen expertise voor.”

Langeler wilde het symfonische blaasmuziekrepertoire op de kaart zetten – en dat is goed gelukt. In Estland verliep de ontwikkeling tegenovergesteld aan die in Nederland. “Er zijn héél veel koren, want daar is geen materieel voor nodig. Er wordt veel volksmuziek gezongen en gespeeld. De symfonie- en blaasmuziek hebben zich de afgelopen tijd pas sterk ontwikkeld. Er klinkt nog steeds veel hoempapa, maar de ontwikkeling ís er wél. Ik ben bestuurslid van de nationale muziekorganisatie en dirigent/artistiek leider van het Estse nationale dirigentenorkest. Daarin ervaren dirigenten hoe het is om voor hen nieuw en veelal onbekend blaasmuziekrepertoire te spelen. Dat kunnen zij dan weer met hun eigen orkesten delen.”

Bert Langeler

Visie en doelen
Bert Langeler had een duidelijke verwachting en heeft een duidelijke visie. “De muziek hier heeft andere roots dan in Nederland. In Estland is volksmuziek heel belangrijk. Als je nieuw repertoire voor blaasorkesten wil ontwikkelen, is het handig om componisten daarbij te betrekken die de volksmuziek daarin opnemen.” Dat kweekt verbinding tussen musici, dirigenten, componisten en publiek.

Ook Bram Sniekers had hoge verwachtingen van zijn emigratie: “Ik wilde het orkest uit Tallín op de internationale kaart zetten door middel van opnamen van originele werken en goede orkestarrangementen, deelname aan festivals en samenwerking met internationale solisten. En ik wilde kijken of ik persoonlijk en muzikaal kon aarden in Spanje. Dat is gelukt.”

Bert Langeler

Wel of niet gaan?
Op de vraag of ze andere dirigenten zouden aanraden om te emigreren, reageren de heren verschillend. Langeler: “Ja, waarom niet? Een verruiming van wat je doet is altijd goed. Je moet je blijven ontwikkelen, en dat doe je sneller als je van omgeving verandert. Je groeit zo niet alleen in je vak, maar

Henrie Adams

ook persoonlijk. Het is niet makkelijk, maar als je de kans krijgt: doen!”

Adams begint met een kanttekening: “Niet iedereen is er geschikt voor. Je moet het aankunnen. Natuurlijk moet je muzikaal goed onderlegd zijn, maar je moet ook flexibel zijn om te wennen aan een ander land en de taal en gebruiken te leren. Je redt het niet als je probeert de wereld te veranderen zodat jij erin past; je moet jezelf willen aanpassen aan je nieuwe omgeving.”

‘Je moet flexibel zijn om te wennen aan een ander land en een andere taal’

Ook Sniekers begint met een nuance. “Of je moet gaan, hangt af van waar je heen wil. De markt is wel groot in Spanje - er zijn veel orkesten - maar die wordt afgeschermd. Als buitenlander aan het werk komen, is lastig. De crisis is hier veel harder aangekomen dan in Nederland. Subsidies zijn vaak tot nul teruggebracht. Het is daarom zeer lastig, zo niet onmogelijk om projecten zoals cd-opnamen en concertreizen te realiseren.”

Tips
Allereerst moet er orkestaanbod zijn. Nederland heeft nu eenmaal veel harmonieorkesten. Spanje ook; deze twee landen staan bovenaan wat dat betreft. Sniekers: “Symfonieorkesten met beroepsmusici zijn overal, maar dat is een heel andere wereld. Je moet bovendien veel geluk hebben om een eerste kans te krijgen en die moet je met beide handen aangrijpen.”

Bram Sniekers

Vervolgens moet je een netwerk hebben. Langeler: “Sluit je aan bij een organisatie zoals de WASBE - World Association for Symphonic Bands and Ensembles - om met anderen in contact te komen. Ik ben zo in Estland gekomen. Je bent altijd welkom bij andere leden. Zo krijgt het buitenland een lage drempel en heb je kruiwagens.”

Henrie Adams heeft nog een zakelijke tip: dek je financieel goed in. “Je moet een goed contract kunnen overleggen en goed bekijken wat je tekent. Anders is het een beetje zoals in de voetbalwereld: als je deelneemt aan een concours en het resultaat is niet naar wens, dan is de kans groot dat het einde samenwerking is. De Spaanse salarissen zijn bovendien anders dan in Nederland. Denk dus niet alleen aan de romantische kant, maar ook aan de zakelijke.”

VGK

Accountants
Adviseurs

Accountants
Loonadviseurs
Belastingadviseurs
Pensioenadviseurs
Financiële planners

U zorgt voor de noten...

wij voor de cijfers...

Bezoekadres
Mercurion 28-1
6903 PZ Zevenaar

Postadres
Postbus 52
6900 AB Zevenaar
Tel.: 0316-581722
Fax: 0316-581723
www.vgkaccountants.nl
info@vgkaccountants.nl

Jaarrekening · Administratie · Belastingen · Startersbegeleiding

STRALEN MET STERREN
ALLE BOUWSTENEN VOOR EEN GESLAAGD CONCERT

COMBINATIES VAN POP, KLASSIEK, MUSICAL EN WERELDMUZIEK
AMBACHTELIJKE KWALITEIT EN STIJL
VAKKUNDIGE ORKESTARRANGEMENTEN
KENNIS EN ERVARING
UNIEK IN VEELZIJDIGHEID

CONCERT- EN THEATERADVIEZEN
ARTIESTEN MET ORKESTBEGELEIDINGEN
LICHT- EN GELUIDSTECHNIEK
PODIUMBOUW
ZAALINRICHTING

DANNY DE MUNK · JAMAI · ROSENBERG TRIO · ALI B · TONY NEEF · PIA DOUWES · TANIA KROSS · JOHNNY LOGAN · SYB VAN DER PLOEG · EVA

WWW.LOUISNEEFS.NL

024 - 324 40 54

MUZIEK- EN THEATERPRODUCTIES | CONCERTEN | EVENEMENTEN | ARTIESTENBEMIDDELING | ARRANGEURS

Louis neefs
producties